

Osobitá svatba? S unitáři

„Sjednocuje lidskost. Ne doktrína o Bohu,“ říká reverend **Náboženské společnosti českých unitářů** Petr Samojský. Unitářské svatební obřady volí stále více českých párů.

MICHAELA TĚŠÍNSKÁ

PRAHA „Chtěli bychom mít svatbu v polovině července, na louce. Bylo by to možné?“ zeptala se jednadvacetiletá Jitka na matrice. „V tomto týdnu oddáváme pouze na radnici. Jestli chcete mít svatbu venku, zavolejte unitářům,“ odvětila bez dalšího úřednice.

Snoubenců, kteří slyší poprvé o unitářích během plánování svého velkého dne, přibývá. Většinou společností tato registrovaná náboženská společnost nic neříká, přítom unitářský svatební obřad měl i Tomáš Garrigue Masaryk se svou ženou Charlottou.

„Zakladatele naší společnosti k unitářství nasměroval ještě před první světovou válkou právě Masaryk. Naše historie se pak datuje od roku 1922,“ říká Kristýna Lederová Kolajová, předsedkyně Náboženské společnosti českých unitářů. Zakladatelem byl Norbert Fabián Čapek.

V loňském roce unitářští duchovní oddali 270 párů. Rok od roku jich je více. „Poptávka je mnohem vyšší, není v našich možnostech všem vyhovět,“ upozorňuje předsedkyně.

Podle religionisty Zdeňka Vojtíška se unitáři řadí mezi první ligu křesťanských církví. „Nesou rozhodně chápání jako sekta. Ostatní křesťané sice nepovažují unitáře za křesťany, protože popírají základní křesťanské dogma o Bohu jako trojici, proto jsou to unitáři. Mají ale mnoho společného,“ vysvětluje Vojtíšek.

V současnosti má oprávnění v Česku oddávat šest unitářských duchovních, mezi nimi i dvě ženy. „Působí především v Praze, Teplicích, Brně, Liberci, Plzni a v okolí těchto měst, ale jsou ochotni jezdit v zásadě po celé republice. Snaží se párům vyhovět tak, aby měly obřad na místě, které si skutečně přejí,“ říká také předsedkyně.

Právě to je jeden z hlavních benefitů unitářů, kteří snoubenci vzdvihují. „Nevadilo jim, že chceme mít svatbu odpoledne na louce, ke které se musí jít pár minut pěšky,“ zmiňuje paní Jitka.

Snoubenci nemusí být pokřtěni,

není nutné se ani registrovat do unitářské obce. „Svatbou nevzniká žádný duchovní závazek vůči naší náboženské společnosti. Cítíme obecně velmi individuální přístup každého člověka ke spiritualitě,“ popisuje Lederová Kolajová. Registrovaných členů společnosti je přes 450. Někdy přibývají další právě i z řad těch, které oddával unitářský duchovní.

„Unitáři nevyžadují žádnou velkou přípravu od snoubenců. Do své zbožnosti, která přesahuje křesťanství, jsou schopni integrovat současnou spiritualitu a zároveň připravit hezký rituál,“ popisuje religionista Vojtíšek.

Nejdéle oddává reverend Petr Samojský, ročně také vykoná nejvíce obřadů. „Největší zájem je rozhodně od června do září. Jsou ale páry, které chtějí svatební obřad v nějaký atypický čas. Například na Silvestra, Vánoce, slunovrat. Nebo chtějí obřad v den výročí jejich seznámení nebo zasnoubení a to může být klidně v úterý v sedm hodin ráno,“ popisuje reverend, který se sám oženil v rámci unitářského nedělního setkání.

Fronta gratulantů se odkládá

Snoubencům vždy při první schůzce vložil možnosti, jak by obřad mohl vypadat. „Záleží, jak jsou tvůrčí. Sleduji, že jsou současné páry uvolněnější, než tomu bylo dříve. Odklánějí se tak například od toho, aby jim po obřadu všichni svatebčané naráz gratulovali, což dost připomíná pohřební kondolence,“ zmiňuje Samojský. Obřad by si pár měl podle něho sestavit tak, aby mu dával skutečný

smysl a oprostit ho od klíše.

Funkci duchovního vykonává Samojský již 25 let. Již po vojně začal hledat církev, která by vyhovovala jeho přesvědčení, a našel unitáře. Za tu dobu zažil mnoho specifických přání ze strany snoubenců. „Zrovna nedávno jsem vedl obřad, který chtěl pár vést jako svatební soud. Na konci jsem tedy vynesl rozsudek: Odsuzuji vás k doživotnímu manželství,“ vypráví reverend.

I když jsou unitáři státem registrovanou náboženskou společností, forma obřadu do značné míry záleží skutečně jen na snoubencích. Jejich přání mohou někdy být i poněkud paradoxní. „Chceme církevní svatbu, protože to bude osobnější. Ale nechceme, aby měla cokoliv společného s náboženstvím,“ cituje Samojský ve své knize Dobrodružství zvané svatba jeden z e-mailů, které od snoubenců obdržel.

Unitářští duchovní obvykle nosí během obřadu talár, někteří pak kolem krku štolu. Pokud si to ale nebudou snoubenci přát, ničemu to vadit nebude. Jednu ze svých štol má reverend Samojský raději než jiné. Přivezl si ji z Ameriky, kde studoval. Jsou na ní vyšité děti různých barev pleti: „Je v ní podstatě celá moje filozofie. Všechny děti různých národností se smějí. Vidím v tom štěstí, sounáležitost, rovnoprávnost mezi kulturami. Sjednocuje je lidskost, ne doktrína o Bohu.“

Unitáři jsou registrovanou náboženskou společností na našem území od roku 1930. Nemají v Česku žádné kostely, členové

se scházejí spíše ve společenských sálech. I v nich se mohou snoubenci poprvé s duchovním potkat. Protože alespoň jednu osobní schůzku se snoubenci před svatbou duchovní upřednostňují. „Jen skutečně málo znaků v místech, kde se setkáváme, napoví, že se jedná v zásadě o sakrální prostor. Ve většině našich obcí lidé uvidí kalich, což je náš mezinárodní symbol, nebo alespoň velký svícen, který se obvykle na začátku setkání obřadně zapaluje a na konci zhasíná. Většina má také řečnický pulťák, nemáme klasické kazatelny, naši duchovní totiž preferují být i v rámci shromáždění co nejbliže svému společenství,“ popisuje předsedkyně.

Tematika promluvy, nikoli kázání, je různorodá. „Duchovní se inspirují tradičními náboženskými texty, bibli nevyjímáme, ale jdou přes různá světová náboženství, dost často řeší i aktuální společenskou problematiku. Jako většina církví při shromáždění hodně využíváme hudbu a zpěv. Zařazený často bývají také třeba meditace,“ jmenuje předsedkyně.

Za práva gayů a leseb

Unitáři nemají jedno „písmo svaté“. „Vycházíme z toho, že jsme liberální náboženský směr, který se nechává inspirovat všemi zajímavými zdroji. Unitáři sice v době reformace vzešli z křesťanské církve, ale dnes s ní po ideové stránce nemají již téměř nic společného,“ podotkla Lederová Kolajová. Reverend Samojský unitářství popisuje jako „radikálně inkluзивní náboženství“.

V unitářství nelze najít ani vzdvihování formální rodiny nad jiné formy vztahů: „Už historicky byli unitáři jednou z prvních církví, která se stavěla za práva neheterosexuálních párů. V mnoha zemích byli první, kdo prováděl náboženské obřady pro registrovaná partnerství. U nás to funguje také,“ říká dále Lederová Kolajová.

Duchovní v současné době musí mít alespoň bakalářské vzdělání. „Unitářskou teologii je možné na univerzitách studovat pouze ve třech zemích světa – Ve Velké Británii, v Rumunsku a Americe. U nás žádná teologická fakulta neposkytuje to, co bychom od našeho duchovního v praxi chtěli. Většina jich přesto takové školy má, dnes ale navíc všichni kandidáti na ordinované duchovní musejí projít naší unitářskou akademií, což je tříleté distanční studium, které kombinuje teorii a praxi světového i českého unitářství,“ uzavírá Lederová Kolajová.

Reverend Petr Samojský se svou oblíbenou štolou

FOTO MAIRA – PETR TOPIČ